Engineer

Ordliste

Hvad ordene på dette site betyder — én linje hver, en hel artikel om nogle af dem og et link til dem, der definerer dem.

Dette site forklarer sig selv offentligt. Krediteringerne nævner hver eneste teknologi bag det, noterne diskuterer browserfejl, og tilgængelighedserklæringen henviser til nummererede afsnit — så en læser, der følger noget af det, møder ord, der er præcise og ukendte på samme tid.

Hvert af dem får en linje herunder. Navnet linker til dem, der definerer det, for et resumé er et sted at begynde, og en specifikation er det, der er sandt. Hvor sitet har skrevet en længere artikel om et ord, åbner navnet artiklen i stedet, og dens afsnit »Læs mere« begynder ved den samme kilde.

acceptkriterier
betingelser for at godkende en bestemt ændring

ACME
protokollen, der udsteder et certifikat uden et menneske

adgangskode
en hemmelig streng, der beviser, hvem der logger ind

adgangskontrol
at give eller nægte hver anmodning om en ressource

alarm
en besked, et system sender, når noget kræver et menneske

animation
en ændring i en sides udseende, der afspilles over tid

Ansible
et værktøj der sætter en server i en nedskrevet tilstand

API

den beskrevne måde et program kalder et andet på

app
et program, folk bruger til at få en opgave løst

ArcGIS
Esris kommercielle GIS-platform

ARIA
ekstra markup der navngiver en kontrol for hjælpeteknologi

arkitektur
hvordan et systems dele passer sammen, og hvorfor

autentificering
bekræftelse af den påståede identitet bag en anmodning

AWS
Amazons cloud-platform

axe
den tilgængelighedsmotor dette site revideres med

Azure
Microsofts cloud-platform

backend
den halvdel af et system læseren aldrig henter

backup
en kopi af data mod tab, og det at lave den

Bash
GNU-skallen, de fleste scripts er skrevet til

belastningstest
en test, der måler et system under simuleret trafik

bibliotek
kode, pakket så andre programmer kan kalde den

Bicep
Azures eget sprog til at erklære infrastruktur

BigQuery
Googles lager til forespørgsler på meget store tabeller

blue-green deployment
at skifte trafikken mellem to ens produktionsmiljøer

business intelligence
at omsætte virksomhedens data til beslutningsgrundlag

cache
en gemt kopi en browser må genbruge i stedet for at spørge

caching
at beholde et svar, så arbejdet ikke gentages

canary release
at frigive en ændring til en lille del af brugerne først

CDN
servere nær læseren, der udleverer kopier

change data capture
at aflæse ændringerne i en database og sende dem videre

chaos engineering
kontrollerede forsøg, der indfører fejl i et kørende system

CI
at flette ændringer ind dagligt og bygge og teste hver gang

CIDR
en måde at skrive og route adresseblokke af alle størrelser

CLDR
Unicodes data om hvert sprogs datoer, tal og sortering

cloud
it-ressourcer lejet i timen hos en anden

code review
en andens gennemgang af en ændring, før den flettes ind

container-runtime
programmet, der faktisk starter en container

Content Security Policy
en liste over, hvor en side må hente ting fra

cookie

en lille værdi, et site beder browseren gemme

Core Web Vitals
tre mål for, hvordan en side føles at bruge

CORS
sådan lader en server fremmede oprindelser læse dens svar

crawler
et program, der henter sider for at indeksere dem

cron
planlæggeren i Unix, der kører kommandoer til faste tider

cross-site scripting
et angreb, der får en side til at køre en angribers script

CSRF
et angreb, der narrer en browser til en uønsket forespørgsel

CSS
sproget, der siger, hvordan en side ser ud

CTE
en navngiven delforespørgsel, der læses som en tabel

CVE
den offentlige liste, der giver hver kendt sårbarhed ét id

dashboard
én skærm bygget til at svare på et tilbagevendende spørgsmål

data lake
et lager, der gemmer rå data i deres oprindelige form

data mesh
at lade domæneteams levere deres analysedata som produkter

data warehouse
en database, der samler virksomhedens data til analyse

database
en ordnet samling data, som programmer kan gemme og søge i

databaseforespørgsel
et nedskrevet spørgsmål en database svarer på

databaseindeks
en struktur, der finder rækker uden at læse hele tabellen

databasenormalisering
at ordne tabeller, så hver oplysning kun gemmes ét sted

databaseskema
en navngiven gruppe tabeller i én database

datalagring
at gemme data til senere brug, eller medier, der rummer dem

datasæt
en samling data, der udgives som én enhed

dataafstamning
overblik over datas vej gennem kilder og bearbejdning

dataanalyse
systematisk behandling af data for at finde mønstre

defekt
en mangel, der gør, at et produkt ikke opfylder kravene

definition af færdig
fælles kvalitetskrav til færdigt produktarbejde

deployment
at flytte en ændring derhen hvor folk faktisk bruger den

DevOps
praksis, der forener softwareudvikling og drift

DHCP
en protokol, der tildeler IP-adresser og netværksopsætning

disaster recovery
at genskabe driften efter et nedbrud med en afprøvet plan

Django
et Python-framework til at bygge webapplikationer

DNS
registret der gør et navn til en adresse

Docker

en måde at sende et program med alt, hvad det behøver

DOM
det levende træ af objekter, som browseren bygger af en side

driftshemmelighed
en nøgle eller adgangskode, et program skal bruge

driftshændelse
en hændelse, der bringer et systems data eller drift i fare

dæmon
et program, der kører i baggrunden uden opsyn

e-mail
post, der sendes mellem postkasser over internettet

effekter af ingeniørarbejde
virkninger man kan konstatere efter teknisk arbejde

eksponentiel backoff
en pause mellem forsøg, der ganges op efter hver fejl

end-to-end-test
en test, der går gennem hele systemet, som en bruger gør

enhedstest
en automatisk kontrol af et lille, isoleret stykke kode

error budget
den andel fejl, et pålidelighedsmål stadig tillader

ESLint
en regeldreven linter til JavaScript

ETL
at flytte data mellem systemer og omforme dem undervejs

event sourcing
at gemme ændringer som hændelser og udlede tilstanden af dem

favicon
det lille billede en browser viser ved en side

feature flag
en kontakt, der slår kode til og fra uden at genbygge appen

feed
en sides opdateringer i et format, man abonnerer på

fil
et navngivet sæt data, der gemmes som én enhed

filsystem
den struktur, der gør en disk til navngivne filer og mapper

firewall
regelsættet, der afgør, hvilken trafik slipper igennem

font
en skrifttype i en fil, siden henter

forbindelsespulje
et lager af åbne databaseforbindelser til genbrug

forge
en fælles server til koderepositories og samarbejde

frontend
systemdelen, der står for præsentation og interaktion

fuldtekstsøgning
søgning på ord i dokumenter, sorteret efter relevans

GDAL
et bibliotek til at læse og konvertere geodata

Gemini
en let internetprotokol til at levere hypertekst

gemtext
et tekstformat med ét link per linje

gennemløbstid for ændringer
tiden fra et commit til ændringen er i produktion

GeoJSON
geografi skrevet som JSON

geospatial
data hvis betydning afhænger af hvor de er

GIS

systemer til data, der har et sted på et kort

git
versionsstyringen, dette sites historik lever i

git hook
et script, git kører, når noget sker

GitHub
Microsofts hosting af git-repositories

GitLab
en kodeplatform, man også kan køre selv

GitOps
at drive infrastruktur ud fra en ønsket tilstand i Git

Go
et kompileret, stærkt typet sprog med garbage collection

god praksis i softwareudvikling
afprøvede arbejdsmetoder til bestemte vilkår

Google Cloud
Googles cloud-platform

Gopher
en menuprotokol til at hente dokumenter på internettet

Grafana
et dashboardværktøj til metrikker og logge

GraphQL
et forespørgselssprog, hvor klienten selv vælger felterne

gRPC
et framework til at kalde fjernprocedurer over HTTP/2

hardware
de fysiske dele af en computer

health check
en automatisk test af, om en tjeneste fungerer

hreflang
attributten der parrer en side med dens oversættelser

HSTS
en browsers løfte om at bruge HTTPS næste gang

HTML
sproget, en sides struktur er skrevet i

HTTP
forespørgslen og svaret som webben bygger på

HTTPS
de samme forespørgsler over en krypteret forbindelse

hændelseshåndtering
koordineret indsats under en hændelse

hærdning
at fjerne det, en angriber kunne bruge

høj tilgængelighed
evnen til at holde en tjeneste kørende, når en del svigter

idempotent
sikkert at køre to gange, fordi anden gang intet ændrer

immutable infrastructure
at udskifte servere i stedet for at ændre dem på stedet

infrastructure as code
at styre infrastruktur fra versionerede definitionsfiler

internationalisering
at udforme software, så den let kan lokaliseres

IP-adresse
et tal, der fortæller netværket, hvor en pakke skal leveres

IPv6
versionen af internetprotokollen med adresser på 128 bit

it-bruger
en person eller proces på personens vegne med systemadgang

it-sikkerhed
beskyttelse af data og systemer mod misbrug og skade

JavaScript

sproget, browsere kører

JSON
tekstformatet, de fleste data rejser i

JSON Schema
et sprog til at beskrive, hvordan JSON-data skal se ud

JWT
et kompakt, URL-sikkert token med claims i JSON

kanonisk URL
den ene adresse en side kalder sin egen

kodebase
al kildekoden til én app, samlet i ét repository

kodekvalitet
hvor korrekt og letforståelig koden er og kan ændres

konfiguration
de indstillinger, der afgør, hvordan et system opfører sig

kontinuerlig levering
at holde software klar til sikker udgivelse efter behov

kontrakttest
test af aftalte grænseflader mellem komponenter

kontrastforhold
hvor langt to farver er fra hinanden, som et tal

kryptering
at gøre data ulæselige uden nøglen

Kubernetes
et system der holder en flåde af containere kørende

kvalitetsport
en række tjek, kode skal bestå, før den går videre

kø
arbejde lagt i rækkefølge, så noget andet kan tage det

landmærke
et område på siden, en skærmlæser kan springe til

latenstid
ventetiden mellem spørgsmålet og svarets begyndelse

lazy loading
at hente noget først, når der er brug for det

Leaflet
et lille bibliotek til kort i en browser

Lighthouse
Chromes egen måling af hastighed, markup og god praksis

linter
et værktøj, der finder mistænkelig kode uden at køre den

Linux
kernen, de fleste servere kører på

load balancer
en server, der fordeler anmodninger på flere andre

logning
at skrive ned, hvad der sker, mens det sker

lokalisering
at tilpasse software til ét markeds sprog og konventioner

macOS
Apples styresystem til computere

Mapbox
en kommerciel kilde til kortfliser og stile

Markdown
almindelig tekst med få tegn der betyder formatering

maskinlæring
at bygge software, der lærer en opgave af eksempler i data

materialiseret view
et view, der gemmer forespørgslens resultat som en tabel

metadata
de data der beskriver andre data, så de kan findes

metrikker

tal, et system rapporterer om sig selv

microservices
en arkitektur af små tjenester, der hver udrulles for sig

migrering
en planlagt overgang til en ny version eller platform

multifaktorautentificering
login, der kræver to eller flere forskellige slags bevis

mål for datatab
det største tidsrum, der må mangle data fra

mål for gendannelsestid
tidsmålet for at genoptage en tjeneste efter afbrydelse

NAT
omskrivning af IP-adresser, når pakker passerer en router

nedetid
den periode hvor en tjeneste ikke svarer nogen

netværksport
tallet, der vælger en tjeneste på en vært

netværksserver
en maskine eller et program, der betjener andre via netværk

Next.js
et React-framework til at bygge webapps

nginx
en webserver og omvendt proxy

notat om arkitekturvalg
et kort notat om designvalget og dets begrundelse

OAuth
en måde at give en app begrænset adgang uden adgangskoden

observerbarhed
evnen til at forstå et system ud fra de data, det sender ud

omvendt proxy
en server, der modtager trafik på webtjenestens vegne

onion-tjeneste
en adresse, der kun virker gennem Tor

OpenAPI
en maskinlæsbar beskrivelse af et HTTP-API

OpenID Connect
et identitetslag oven på OAuth til at logge brugere ind

OpenTelemetry
én leverandørfri måde at sende telemetri

ORM
et bibliotek, der kobler tabeller til objekter i koden

overvågning
at holde øje med et kørende system, så det siger til først

partitionering
at dele én tabel i fysiske stykker

penetrationstest
et godkendt angreb, der viser, om sårbarheder kan udnyttes

PHP
sproget, det meste af det gamle web kører på

pipeline
en række trin der fører data fra kilde til brug

Playwright
værktøjet, der styrer en browser i tests

Podman
en containermotor, der ikke behøver en dæmon

PostGIS
udvidelsen, der giver PostgreSQL geometri

PostgreSQL
databasen det meste af dette arbejde er bygget på

postmortem
en skriftlig gennemgang af en driftshændelse og dens årsager

privilegium

en ret, et system giver en person eller en proces

progressive enhancement
at bygge sider, der virker i ren HTML, og så lægge mere på

progressive web app
et website, der kan installeres og køre som en app

Prometheus
en database, der henter og gemmer metrikker

protokol
de aftalte regler, to programmer følger for at tale sammen

proxy
en server, der sender en anmodning videre for dig

Python
sproget, det meste af dette sites værktøj er i

QGIS
det frie desktop-GIS

RAID
flere diske, der kører som én, typisk for at tåle et nedbrud

rate limiting
et loft over antal kald fra én klient pr. tidsrum

RBAC
rettigheder givet til en rolle, ikke en person

Redis
et hukommelseslager til ting, der kun skal gemmes kort

refaktorering
at ændre kodens struktur uden at ændre, hvad den gør

regressionstest
test af om en ændring bevarer eksisterende adfærd

regulært udtryk
et mønster, der beskriver, hvilke tekststrenge der matcher

replikering
at holde kopier af en database i takt på andre servere

repository
et lager, der gemmer versioner af et sæt filer

responsivt design
et layout, der tilpasser sig den skærm, det læses på

REST
webbens arkitekturstil, bygget op om ressourcer

retrieval-augmented generation
at generere svar ud fra dokumenter hentet til spørgsmålet

robots.txt
filen der fortæller crawlere hvor de ikke må gå

RSS
det ældste af de to XML-formater, et feed skrives i

Ruff
en hurtig linter og formatter til Python

runbook
afprøvet vejledning til en tilbagevendende driftsopgave

Rust
et kompileret sprog, der tjekker hukommelsen for dig

S.M.A.R.T.
diskens indbyggede selvovervågning, der varsler nedbrud

semantisk versionering
versionsnumre, der viser, om en opdatering er kompatibel

SEO
at gøre en side findbar uden at betale for det

server-sent events
en envejsstrøm af hændelser fra en server over HTTP

server-side rendering
at danne en sides HTML på serveren ved hver forespørgsel

serverless
at køre kode uden selv at drive serverne under den

service level objective

et målbart pålidelighedsmål, en tjeneste skal leve op til

service worker
et script der svarer på forespørgsler uden netværk

single-page application
en webapp, der indlæser én side og ændrer den med JavaScript

sitemap
en liste over et sites sider, skrevet til maskiner

skalerbarhed
om mere belastning kræver andet end flere maskiner

skærmlæser
software der læser en side op eller til braille

software
programmerne og dataene, en computer kører

softwarepakke
kode, samlet med en beskrivelse, klar til at installere

SQL
sproget, relationelle databaser svarer på

SQL Server
Microsofts relationelle database

SQL-injection
et angreb, der gør input til en del af en SQL-forespørgsel

SQLite
en hel database i én fil

SSH
en krypteret skal på en anden maskine

SSRF
et angreb, der får en server til at hente angriberens URL

statisk sitegenerator
et program der skriver hver side ud på forhånd

stjerneskema
en model med én faktatabel og dimensionstabeller omkring den

stor sprogmodel
et neuralt netværk, der forudsiger næste token i en tekst

strukturerede data
fakta om en side, skrevet til maskiner

stylesheet
filen, der holder en sides CSS

styresystem
softwaren, der styrer maskinen for alle andre programmer

Subresource Integrity
et hash en browser tjekker en fil mod

SVG
et XML-sprog til grafik, der kan skaleres

systemd
det, der starter alt andet på Linux

systemkerne
kernen i et styresystem

teknisk gæld
den merpris, en hurtig nødløsning i dag koster senere

teknisk ledelse
retning og klart mandat til tekniske beslutninger

Terraform
HashiCorps værktøj, der planlægger og udruller infrastruktur

testdrevet udvikling
at skrive testen før koden, én lille test ad gangen

tilbagerulning af en udrulning
at genaktivere en tidligere udrulning efter en fejl

TLS
protokol til autentificerede, krypterede forbindelser

Tor
et netværk der sender trafik gennem frivillige relæer

transaktion

en gruppe databaseændringer, der lykkes eller fejler samlet

trykknap
et element, man trykker på for at få noget til at ske

TypeScript
JavaScript med typer tjekket før det kører

Ubuntu
en Linux-distribution, der er almindelig på servere

UI
den del af et program, man ser og arbejder med

Unicode
standarden, der giver hvert tegn sit eget nummer

URL
adressen, der siger, hvor en ting er

UTF-8
Unicode-kodning med én til fire byte pr. skalarværdi

validering
at tjekke input mod reglerne, før man stoler på det

vektorsøgning
søgning efter vektorer, der ligger nærmest en forespørgsel

viewport
den del af en side et vindue faktisk viser

virtuel maskine
en hel computer, der kører i software på en fysisk vært

VPN
et logisk adskilt netværk over fælles infrastruktur

vært
en computer, der er koblet til et netværk

WCAG 2.2
standarden for webtilgængelighed, som sitet sigter mod

web app-manifest
en JSON-fil, der beskriver et site som en installerbar app

web components
browserfunktioner til nye, genbrugelige HTML-elementer

WebAssembly
et portabelt binært kodeformat, der kører i en sandkasse

webbrowser
programmet, man bruger til at åbne websider

webhook
en HTTP-forespørgsel, som en tjeneste sender, når noget sker

WebP
et rasterbilledformat med komprimering med og uden tab

website
beslægtede websider udgivet sammen med et fælles formål

WebSocket
en protokol til en tovejsforbindelse, der forbliver åben

webtilgængelighed
et websteds brugbarhed for mennesker med handicap

WordPress
et open source-system til indholdsstyring på websites

YAML
et format til indstillinger et menneske kan læse

zero trust
en model, der ikke giver tillid ud fra netværket alene

Skab et fælles ordforråd

Et fælles ordforråd gør tekniske valg lettere at drøfte.

Se vores ydelser Kontakt os →

Følg ordet til dokumentationen

Følg et begreb til forklaringen, primære kilder og relevant arbejde, før I vælger værktøj.

Cases Kontakt os →

Afklar valget bag begrebet

Medbring de ord i et tilbud, som påvirker en beslutning, I skal træffe.

Se, hvad det koster Kontakt os →

Drøft de praktiske konsekvenser

Vi kan hjælpe med at omsætte tekniske muligheder til konsekvenser for organisationen.

Se vores ydelser

welcome@engineer.company +45 50 10 61 84 København, Danmark

Tag denne side med dig

Visitkort

Lavet med kærlighed af D.

CVR 45969703 · Tagensvej 105C, 3. th, 2200 København N

Copyright © 2025 – nu · Engineer ApS · Alle rettigheder forbeholdes.

Udskrevet fra https://daryna.engineer.company/da/glossary/